

7. 11. 2016

Veźměte, prosĭme, na vědomĭ, Źe text ělĀnku odpovĭdĀ platně prĀvnĭ ũpravě ke dni publikace.

ZTOPO jako prochĀzka zaěarovanněm lesem

ZĀkon ě. [418/2011](#) Sb. o trestnĭ odpovědnosti prĀvnĭckěch osob (dĀle těŹ ZTOPO) mĀ v sobě, tak řĭkajĭc vrozeně, problěmy, kterě zatĭm praxe neřeřila. Nebude to ale trvat dlouho a bude muset. Zejměna, kdŹyŹ novela ZTOPO, provedennĀ zĀkonem ě. [135/2016](#) Sb. s ũěinnostĭ od 1. 12. 2016 (dĀle novela) dost citelně rozřĭřila okruh trestněch ěinŭ, pro něŹ mŭŹe bŭt prĀvnĭckĀ osoba trestně stĭhĀna.

Do textu ustanovenĭ § 8 odst. 1 ZTOPO ve zněnĭ platněm do 1. 12. 2016 byla jĭŹ pŕi jeho tvorbě vtělena formulace, pŭsobĭcĭ vŭkladově obtĭŹe. Inkriminovaně text totiŹ uvĀdĭ, Źe trestněm ěinem spĀchaněm prĀvnĭckou osobou je „**protiprĀvnĭ ěin**“ spĀchaně osobami, jejich vŭěet zmĭnně ustanovenĭ sub. lit a) - d) ZTOPO uvĀdĭ. Okruh těchto osob novela poněkud změnila, ale to nenĭ podstatně. Stejně jako zmenřenĭ okruhu aktivit, pŕi nichŹ se tyto osoby mohou dopustit protiprĀvnĭho ěinu. Problěm pŭsobĭ formulace „protiprĀvnĭ ěin“. Je asi nesporně, Źe nelze dĀt rovnĭtko mezi protiprĀvnĭ ěin a trestně ěin. Je vřak takě patrně, Źe zĀkonodĀrce nehověŕĭ o tom, Źe by trestněm ěinem spĀchaněm prĀvnĭckou osobou byl trestně ěin spĀchaně uvedenĭmi osobami. Postaćuje mu ěin protiprĀvnĭ a jde o to, co to znamenĀ. Existuje celĀ řada protiprĀvnĭch jednĀnĭ, kterĀ z řady dŭvodŭ nelze považovat za naplněnĭ skutkově podstaty některěho z trestněho ěinu. OtĀzka tedy znĭ, zda jakěkoliv jednĀnĭ, tŕebas pŕestupek nebo civilnĭ delikt mŭŹe bŭt, stalo-li se tak za okolnostĭ uvedeněch v odst. 1 § 8 ZTOPO, pŕiěĭtĀn prĀvnĭckě osobě jako trestně ěin. Striktně vzato z tohoto pohledu by se pak protiprĀvnĭ rovnalo trestně. Proti těto konstrukci lze jĭstě argumentovat textem ustanovenĭ § 13 zĀkonu ě. [40/2009](#) Sb. - trestnĭho zĀkonĭku, dle jehoŹ odstavce 1 je trestněm ěinem protiprĀvnĭ ěin, kterě trestnĭ zĀkon oznaćuje za trestně a kterě vykazuje znaky uvedenně v takověm zĀkoně. Tedy nestaćĭ jen protiprĀvnost, ale protiprĀvnĭ ěin musĭ bŭt trestněm zĀkonem vŭslovně oznaćen za trestně a vykazovat znaky, uvedenně v trestněm zĀkoně. Podpŭrně by bylo moŹno poukĀzat na ustanovenĭ odst. 2 § 12 odst. 2 trestnĭho zĀkonĭku, podle něhoŹ trestnĭ odpovědnost pachatele a trestněprĀvnĭ dŭsledky s nĭ spojeně lze uplatňovat jen v pŕĭpadech společensky řkodlivěch, ve kterěch nepostaćuje uplatněnĭ odpovědnosti podle jiněho prĀvnĭho pŕedpisu. Ovřem vřichni vĭme, jak pruŹně aŹ kreativně je v praxi vyklĀdĀna subsidiarita trestnĭ represe, takŹe minimĀlně stĭn pochybnosti zŭstĀvĀ.

Podle ustanovenĭ § 8 odst. 5, ZTOPO, kterě nabude ũěinnosti 1.12.2016 se trestnĭ odpovědnosti podle odst. 1 a 4 § 8 ZTOPO zprostĭ prĀvnĭckĀ osoba, pokud vynaloŹila veřkerě ũsilĭ, kterě na nĭ bylo moŹně spravedlivě poŹadovat, aby spĀchĀnĭ protiprĀvnĭho ěinu osobami uvedenĭmi v odst. 1 ZTOPO zabrĀnila. Smysl těto ũpravy je zŕejmně. PrimĀrně motivuje prĀvnĭckě osoby, aby se snaŹily svĭm ũsilĭm, nejspĭř internĭmi normami, pŕedchĀzet protiprĀvnĭmu ěinu osob, uvedeněch v ustanovenĭ § 8 odst. 1 ZTOPO. A sekundĀrně, pokud prĀvnĭckě osoby poŹadavku vyhověly, odměňuje je moŹnostĭ vyvinĭt se, pokud k protiprĀvnĭmu ěinu jmenovaněch osob pŕeci jen dořlo. CoŹ je jĭstě akceptovatelně

mechanismus, jehož těžištěm by měla být prevence. Kdyby ovšem bylo z něčeho patrné, co si lze představit pod pojmem „spravedlivě požadovat“. Jde o pojem, užitý již v § 8 odst. 2 ZTOPO v souvislosti s přičítáním, což jen připomínám, protože to rozhodně nevede k srozumitelnějšímu výkladu tohoto ustanovení. Představa, že po všech jiných argumentačních figurách se budu muset ještě mořit s dokazováním, cože je spravedlnost a spravedlivé, dílem obecně a dílem pak v daném případě, mne poněkud znepokojuje. Zejména, vyznávám-li přesvědčení, dle něhož je spravedlnost boží, lidská pak toliko justice, pročez označení justičního ministerstva jako ministerstva spravedlnosti je holý nesmysl.

Interesantní je ovšem i další problém, na který jsme při diskuzi v rámci Prezidia Unie obhájců ČR narazili. Otázka z problému plynoucí zní, kdo nese důkazní břemeno o tom, že právnická osoba skutečně vynaložila zmíněné veškeré úsilí, jež po ni lze spravedlivě požadovat? Z logiky věci a ustanovení § 2 odst. 5 tr. řádu, podle něhož je státní zástupce povinen dokazovat vinu obžalovaného, by to měl být onen státní zástupce. V rámci zmíněné diskuze jsme nedospěli k žádnému závěru, protože tomuto výkladu se vzpírá podstata toho, co by mělo být dokazováno. Právnická osoba se může zprostit trestní odpovědnosti, pokud něco učinila. Co konkrétně není pro tuto chvíli podstatné, ale zdá se, že vědomost o této činnosti může mít v plné šíři právě jen ona právnická osoba. A tedy by měla i tuto činnost tvrdit. Jde také o to, zda má právnická osoba povinnost vyvíjet úsilí a je samo o sobě naplněním skutkové podstaty některého trestného činu, pokud zmíněné úsilí nevyvinula? Anebo jde jen o prostředek možného vyvinění, jehož vytvoření a následné uplatnění je plně v dispozici právnické osoby? Zdá se, že o znak trestného činu nejde, pročez není věcí státního zástupce, aby absenci vynaloženého úsilí prokazoval.

Čímž ovšem není zodpovězena otázka, co se bude dít, když právnická osoba, například s poukazem na zákaz sebeobviňování, odmítne kooperovat s orgány činnými v trestním řízení, které zjišťují, zda vynaložila veškeré úsilí, tedy konkrétně například přijala interní opatření k tomu, aby zabránila protiprávnímu činu, a žádné důkazy o vynaloženém úsilí nenabídne. Nevydá ani interní dokumenty, které by úsilí osvědčovaly, případně je dokonce zničí. Tedy zda tím, kdo musí prokázat, že žádné takové úsilí neexistovalo, například jinými důkazy, bude státní zástupce. V tom zjevně zcela jasno není. A samozřejmě může existovat řada méně transparentních situací, kdy právnická osoba bude ochotně spolupracovat, ale prostě bude tvrdit, že úsilí vyvinula, leč není schopna z nějakého důvodu doklady o něm doložit. Třeba proto, že celý objekt s příslušnými dokumenty shořel v důsledku protiprávního jednání osoby uvedené v § 8 odst. 1 ZTOPO.

Půl roku po schválení novely ZTOPO to zkrátka vypadá, že i když poslanci nejspíš měli tu nejlepší vůli, ZTOPO stále a možná ještě více než před novelou připomíná začarovaný les, v němž člověk neví, jakých divů či podivných příšer se v něm může nadít. Jisté je pouze to, že právnické osoby, u nichž s nějakou větší měrou pravděpodobnosti hrozí možnost protiprávního činu osob uvedených v § 8 odst. 1 ZTOPO, by měly vyvíjet maximální úsilí a nejspíš pracovat na svých vlastních opatřeních, individuálně „šitých“ na vnitřní poměry a předpokladatelné protiprávní jednání uvedených osob. A raději asi být připraveny zmíněné vynaložené úsilí v případě potřeby prokázat. Zejména hmotnými substráty, tedy interními opatřeními apod. Spoléhat na argument, dle něhož dokazovat, že právnická osoba nevynaložila veškeré úsilí, které na ni bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu osobami uvedenými v odstavci 1 § 8 ZTOPO zabránila, je věcí státního zástupce, se mi jeví jako obrana s dost nejistým výsledkem.

Jinak to ovšem vidím ve věci prokázání nikoliv samotného vynaložení úsilí, ale toho, zda jde o veškeré úsilí, které lze po právnické osobě spravedlivě požadovat. Zejména díky tomu, že jde o tak vágní pojem, by mělo být povinností státního zástupce, prokázat, že spravedlivě požadovat, bylo možné více a také konkrétně uvést co. Jak jsem již naznačil, nedovedu si představit, jak prokazovat, že chtít ještě nějaké další úsilí po právnické osobě, by již byla nespravedlnost, takže tento problém by si měl

řešit žalobce, co reprezentant státu, jenž konec konců je za text právní normy zodpovědný.

JUDr. Tomáš Sokol,
advokát

[Advokátní kancelář Brož & Sokol & Novák s.r.o.](#)

Sokolská třída 60
120 00 Praha 2

Tel.: +420 224 941 946

Fax: +420 224 941 940

e-mail: advokati@akbsn.eu

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů , judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)